

МАРИЈА КОВАЧИЋ

ИЗБОР ЛИЧНОГ ИМЕНА ДЈЕТЕТА У НАЦИОНАЛНО МЈЕШОВИТИМ БРАКОВИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

У оквиру припрема за реализацију пројекта *Лична имена и презимена у Босни и Херцеговини*, а као прилог досадашњим антрополомастичким истраживањима у Босни и Херцеговини (посебно истраживања проф. Смаиловића у вези са личним именима оријенталног поријекла у Босни и Херцеговини), као предмет истраживања узели смо избор личног имена у национално мјешовитим браковима, и то онима гдје је један од супружника муслиманске националности. За овакав приступ одлучили смо се зато што је, како је познато, у Муслимана у Босни и Херцеговини лично име најкохерентније. То су, углавном, имена оријенталног поријекла, па нас је занимало како се у избору личног имена понашају парови у којима је само један од супружника муслиманске националности. С обзиром на велику подударност личног имена у Хрвата и Срба (која, као што је познато, могу бити или славенског или страног, често библијског поријекла са незнатним варијацијама), мјешовите бракове између Хрвата и Срба, и обрнуто, нисмо узимали у обзир.¹

Податке смо прикупљали из матичних књига рођених, и то у двије сарајевске општине — општини Центар и општини Ново Сарајево. Из општине Центар узети су подаци из само двије последње године — 1976. и 1977. године. Пошто је то највећа општина и на њеној територији се налази породилиште, и број уписане дјеце је највећи, те су нам подаци из ове двије године били довољни као узорак. На територији општине Ново Сарајево у матичне књиге су уписана само дјеца рођена код куће, те смо узели све податке којима смо располагали од 1946. до 1977. године.

Имена дјеце разврстали смо у двије основне скупине, и то прву, гдје је отац Муслиман а мајка није, и другу, у којој отац није Муслиман а мајка јесте. У тим оквирима посматране

¹ У одабирању имали смо једну велику потешкоћу. Наиме, од 1968. године па даље нема убијелжене националности родитеља. Тако смо, на примјер, случајеве кад се једно од родитеља звало *Златко*, *Зоран*, *Весна*, *Сандра* и слично морали одбацити јер нисмо били сигурни у националност, са извјесном минималном могућношћу да се јавило оријентално име као профиластичко.

су, с обзиром на поријекло, четири категорије имена. Једну категорију чине имена оријенталног поријекла (перзијска, арапска, турска) типа *Азра*, *Мирсад*, другу остала страна имена типа *Игор*, *Дијана*, трећу народна типа *Дамир*, *Сњежана* и четврту, такозване иновације, типа *Ценига*, *Адмир*.

Од укупног броја имена дјеце из мјешовитих бракова (узора од 1000) унесених у прегледане матичне књиге, регистрована су свега 305 различитих имена. Та немају исту фреквенцију. Најбројнија мушка имена су:

I

ДАМИР (Н)² 35
ГОРАН (Н) 30
АЛЕН (С) 27
САША (С) 25
ДЕНИС (С) 23

II

ИГОР (С) 21
ЗОРАН (Н) 21
ДЕЈАН (Н) 19
ХАРИС (О) 18
ВЕДРАН (Н) 17

III

ЗЛАТАН (Н) 15
ЗЛАТКО (Н) 13
ЈАСМИН (О) 11
ДАВОР (Н) 11
ДАНИЈЕЛ (С) 9

IV

САМИР (О) 7
СЛОБОДАН (Н) 6
ДРАГАН (Н) 5
ЈАСМИНКО (О) 5
ВАЊА (С) 5
АЛАН (С) 4
АМАР (И) 4
ЕЛВИС (С) 4
МИРСАД (О) 4

² Уз свако име налази се одређена ознака која нам говори о поријеклу имена. Тако О значи оријентално, С страна, Н народно и И иновација, односно новонастало име.

НЕЋАД (О) 4
 СЕНАД (О) 4
 СРЋАН (Н) 4
 АДИ (О) 3
 АДНАН (О) 3
 АЛЕКСАНДАР (С) 3
 АЛМИР (И) 3
 АМИР (О) 3
 ДАЛИБОР (Н) 3
 ЕМИН (О) 3
 ЈАДРАНКО (Н) 3
 СЕАД (О) 3
 НАРЦИС (С) 3
 АМЕР (И) 2
 БОРИС (С) 2
 БРАЦО (Н) 2

По двапут се јављају 23 имена, и то 8 народних, 5 страних, 9 оријенталних и једно иновацијско (нпр.: *Јадран, Жељко, Синиша, Ерол, Феџа, Фадил, Сафет, Исмар*).

По једанпут се појављује 91 мушко име, и то: 18 народних, 22 страна, 31 оријентално и 20 иновацијских.

Женска имена која су се појавила у узорку су следећа:

I
 МАЈА (С) 32
 САЊА (С) 28
 САНЕЛА (И) 26
 ДИЈАНА (С) 17
 МИРЕЛА (С) 17

II
 САНДРА (С) 17
 ЈАСМИНА (О) 16
 СЊЕЖАНА (Н) 16
 ЛЕЈЛА (О) 15
 АИДА (О) 17

III
 ВЕСНА (Н) 12
 ЈАСМИНКА (О) 10
 ЈАСНА (Н) 9
 НИНА (С) 9
 СУЗАНА (С) 9

IV

АМЕЈЛА (И) 8
 АЛМА (О) 5
 ДАНИЈЕЛА (С) 5
 ЦЕНИТА (И) 5
 ИНДИРА (С) 5

V

САЊИНА (С) 5
 ВЕДРАНА (Н) 5
 АЛИСА (С) 4
 ЕЛВИРА (С) 4
 ИРЕНА (С) 4
 СВЈЕТЛАНА (Н) 4
 ТАЊА (С) 4
 ЗЛАТА (Н) 4
 АЗРА (О) 3
 ИРМА (С) 3
 ВИОЛЕТА (С) 3

VI

ЈАСЕНКА (Н) 3
 ЛАНА (С) 3
 МАЈДА (О) 3
 МИНА (О) 3
 МИРНА (Н) 3
 НАТАША (С) 3
 НАРЦИСА (С) 3
 СЛАВИЦА (Н) 3
 СЕЛМА (О) 3
 ШЕЈЛА (С) 3

По двапут се јавља 20 женских личних имена, и то 4 народна, 7 страних, 6 оријенталних и 3 иновацијска (нпр.: Јадранка, Слободанка, Лариса, Жана, Ценана, Мирсада, Сибела, Елиса).

По једанпут јавља се 90 женских имена, и то: 20 народних, 36 страних, 18 оријенталних и 16 иновацијских.

Из наведеног броја имена у оба случаја, тј. и онда када је отац Муслиман а мајка није, и обратно, можемо закључити да јако доминирају страна, неоријентална имена. Њих је од 1000 било 386. Можда је најбоље погледати табелу:

поријекло имена	женско име	мушко име	укупан збир
страно	228	158	386
народно	79	218	297
оријентално	109	117	226
иновација			
(новонастало име)	60	31	91

Узимајући податке из матичних књига рођених, иако није био наш задатак да биљежимо и те примјере, запазили смо да се и у осталим браковима, тј. онима гдје ниједан родитељ није Муслиман, или су то оба родитеља, дјеци у великом броју дају управо страна имена. Можда би узроке оволике најезде страних имена уопште требало тражити у модним хировима нашег времена, односно у тежњи родитеља да им дјеца имају што звучније и необичније име. Тако је у узорку било врло необичних имена која су настала из одређених комбинација. Таква су из нашег узорка имена типа *Исмар* и *Владлен*. Прво је настало из комбинације *Исмет* и *Марија*, односно комбинацијом имена оца и мајке. *Владлен* је име настало комбинацијом од *Владимир* (Иљич) *Лењин*. Ипак, да та тенденција ка модернизацији није апсолутна, показује чињеница да у мјешовитим браковима има велики број оријенталних и народних имена.

Ако не посматрамо издвојено мушка и женска имена већ их спојимо и посматрамо заједнички а као критериј узмемо националну припадност родитеља, видјећемо да је отац тај који даје дјетету име. Тако, нпр., у случајевима гдје је отац Муслиман а мајка није, наилазимо на доминацију имена оријенталног поријекла. Она заузимају 34,9% од укупног броја. На другом мјесту су страна имена са 31,2%, на трећем народна са 28,3% и на четвртом новонастала имена са 10,6%.

У случајевима гдје отац није Муслиман а мајка јесте имамо нешто измијењену слику. На првом мјесту су по бројности страна имена са 41,5%, на другом народна са 29,1%, на трећем су новонастала имена са 16,3%, а тек на четвртом оријентална са 13,1%.

На жалост, узорак који смо имали није нам омогућавао шире анализе. Већ је напоменуто да од 1968. године па надаље у матичне књиге рођених није уписивана националност родитеља нити њихова стручна спрема. Од података била су нам доступна само имена родитеља и држављанство. Због тога нисмо били у могућности да ову појаву посматрамо из других аспеката.

AUSWAHL DER NAMEN FÜR KINDER IN MISCHENEN VERSCHIEDENER NATIONALITÄTEN IN BOSNIEN UND DER HERZEGOWINA

(Zusammenfassung)

In dieser Arbeit wurde ein 100 Namen umfassendes Material von Kindern aus Mischehen in Bosnien und der Herzegowina bearbeitet. Die Namen wurden Geburtsregistern von zwei Bezirken der Stadt Sarajevo entnommen — Novo Sarajevo und Centar, u. zw. nur aus Mischehen, in denen ein Ehepartner der Nationalität nach Mohammedaner ist.

Die Kindernamen gliederten wir in zwei Grundspalten, u. zw. waren auf einer Seite jene, deren Vater Mohammedaner war und die Mutter nicht, und auf der anderen Seite wiederum jene, deren Vater es nicht war, sondern die Mutter. In beiden Fällen war zu sehen, daß der Vater derjenige ist, der dem Kind den Namen gibt. Es ist jedoch ein Zunehmen fremder

Namen zu beobachten, die in der Gesamtzahl die erste Stelle einnehmen. Bei der Datensammlung haben wir bemerkt, daß es Namen sind, die auch in anderen Ehen überwiegen, d. h. in jenen, wo beide Eltern Mohammedaner sind, oder wo es kein Elternteil ist. Auf Grund dessen ist zu schließen, daß fremde Namen eine »Laune« unserer Zeit sind, und daß die Eltern sie ihren Kindern geben, weil sie wünschen, daß sie möglichst klingende und ungewöhnliche Namen haben.